

repetities, veranderingen in opstaan en zitten blijven. De kerk-gangers krijgen het gevoel: wij moeten een prestatie leveren.<sup>55</sup> De heren De Vries zijn het ten zeerste oneens met Jager. E. de Vries: 'Schattig van Okke, maar helaas, werden ze maar gestoord, maar ze werden meestal juist zo opgewekt en gingen bijna zwaaien, dus het is het omgekeerde, dat kun je ook storing noemen.'<sup>56</sup> C.M. de Vries geeft in ons gesprek wel toe dat de gemeente gestoord werd, maar ze voelde zich zo vereerd dat het nieuwe medium televisie op bezoek was. 'Of ze zich kijkobjecten voelden of juist een soort van blij dat ze zich als gemeente mochten vertonen aan de mensen buiten de gemeente? Ik ben eerder geneigd om te denken dat dát misschien toch, dat laatste het geval is. En dat Okke Jager daar een beetje te streng is.'<sup>57</sup> Maar het is natuurlijk geen gewone kerkdienst voor de gemeente, al was het maar omdat ze op zaterdag moesten repeteren.

De aanwezigheid van apparatuur en *crew* beïnvloedt de gemeente dus in zoverre dat ze afgeleid kan zijn van de dienst. Dit ziet de gemeente waarschijnlijk niet als bezwaarlijk, omdat ze vereerd is met het bezoek van de televisie.

### 3.2 *De invloed van de uitzending op de gemeente*

Dat de gemeente de afleiding voor lief neemt (of dient te nemen), is niet alleen uit trots, maar ook uit de overtuiging dat ze een dienende functie heeft. Duizenden mensen die niet (meer) in de kerk komen, misschien zelfs niet gelovig zijn, komen door de kerkdienst-uitzending weer in aanraking met de kerk en hopelijk de inhoud van haar christelijke boodschap. De televisie laat de kerkmuren vallen.<sup>58</sup> Maar wat voor een gemeente zien de kijkers dan? Volgens Jager gebruikt de kerk als instituut de gemeente om allen buiten te kerk te laten zien wat zij onder 'kerk' verstaat. De gemeente zou zich moeten aanpassen aan het 'oerbeeld' van de kerk. Daarnaast komt het niet aan op het menselijke, maar op het onberispelijke beeld. Als één man bijvoorbeeld geeuwt, zal 'de kerk' daarop afgerekend worden. Terwijl hij misschien 's nachts bij een zieke gewaakt heeft. Kortom: op het scherm verschijnt niet het beeld van de reële, levende gemeente, maar een ideale voorstelling van de kerk volgens de intentie van de uitzendende instantie.<sup>59</sup>

Uit de gesprekken met beide heren De Vries blijkt dat Jager ook op dit punt de situatie veel negatiever inschat, dan ze in werkelijkheid is. Allebei geven ze aan geen moeite te hebben met 'mense-lijke' beelden. Volgens E. de Vries weten de aanwezigen bovendien dat ze opgenomen kunnen worden. Zelf is hij zo 'toneelmatig' ingesteld dat hij gapen of neus peuteren zou ensceneren.<sup>60</sup> Gapen vindt C.M. de Vries hinderlijk, maar er bestaat ook gewoon geen volmaakte dienst. Het zijn immers mensen die de eredienst Gods

<sup>55</sup> Jager, *Verkondiging*, 12.

<sup>56</sup> TE 2A.

<sup>57</sup> TC 1B.

<sup>58</sup> TC 1B.

<sup>59</sup> Jager, *Verkondiging*, 12.

<sup>60</sup> TE 1B.